

With Shabbat falling out on erev Pesach, we have some extra time this year to prepare for the Seder. Below you will find a shiur that discusses the various drashot that we recite in the Arami Oved Avi - the key section of Magid - where we fulfill our obligation of "sipur Yetziat Mitzraim".

In our 'Guide to Magid' shiur sent earlier this week, we already discussed why we quote specifically from Mirka Bikurim in Sefer Devarim. In the following shiur, we follow this drasha, one drash at a time, in attempt to understand why Chazal chose those specific psukim, based on their context in Tanach. We also relate back to our overall themes of how the Seder relates to "brit bein ha'btarim" and 'Recognition of Destiny' vs. 'Expression of gratitude'.

צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו: שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ולבן בקש לעקור את הכל. שנאמר:

ארמי אבד אבי, ויֵרַד מצְרִימָה וַיִּגַּר שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט, וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל, עָצוּם וְרַב. וַיֵּרַד מִצְרִימָה - אָנוּס עַל פִּי הַדְּבָר.

The Hebrew word אָנוּס - implies something out of one's own control (in contrast to שׁוּגָג - implying unintentional and מְזִיד - intentional). This drasha dispels the notion that Yaakov & his children may have been lax in not returning to Eretz Canaan after first going down to Egypt to survive the famine. Rather, the true reason why Yaakov and his family did not return - was because of a Divine command, given to Yaakov before his departure, that they must stay in Egypt **to become a nation there:**

א וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל-אֲשֶׁר-לוֹ, וַיָּבֹא בְּאֶרֶץ שֶׁבַע; וַיִּזְבַּח זִבְחִים, לַאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק. ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלַּיְלָה, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב יַעֲקֹב; וַיֹּאמֶר, הֲנִנִּי. ג וַיֹּאמֶר, אֲנֹכִי הֵאֵל אֱלֹהֵי אָבִיךָ; **אֵל-תִּירָא מִרְדָּה מִצְרִימָה**, כִּי-לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם. ד אֲנֹכִי, אֲרַד עִמָּךְ מִצְרִימָה, וְאֲנֹכִי, אֶעֱלֶךְ **גַּם-עִלָּה**; וַיֹּסֶף, יְשִׁית יָדוֹ עַל-עֵינֶיךָ. (בראשית פרק מ"ו)

As many commentators note, God in essence is telling Yaakov that "brit bein ha'btarim" has begun (that's why he was worried - and that's why God needed to reassure him). See Ramban on Breishit 46:1-5.

This basic theme of the temporary nature of Am Yisrael's dwelling in Egypt continues in the next drasha::

וַיִּגַּר שָׁם - מִלְמַד שְׁלֵא יֵרַד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהַשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֲלֵא לְגוֹר שָׁם, שְׁנֵאמַר:
"וַיֹּאמְרוּ אֵל פְּרָעָה, לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ, כִּי אִין מִרְעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לְעַבְדֶּיךָ, כִּי כְבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וַעֲתָה יֵשְׁבוּ נָא עַבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן." (בראשית מ"ז, ד)

When Yaakov and his sons first meet Pharaoh, they explain how they would much rather be in Canaan, however due to the famine, they have come 'temporarily' to live in Egypt, therefore they need a place in Egypt where they continue to raise their sheep.

The next drasha follows the above theme of God's promise to Yaakov (on his way down to Egypt) that he 'would become a great nation **there**' (Breishit 46:3). However, this time, instead of quoting from Breishit, we quote from Moshe Rabeinu's speech in Sefer Devarim (10:22):

בְּמַתִּי מִעֵץ - כְּמֵה שְׁנֵאָמַר: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתַי מִצְרַיִם, וְעַתָּה שָׂמָּה ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב.

To appreciate why Chazal chose this quote, it is important to read the entire context of these psukim in their source (this applies to just about every drasha in the Haggada). Review Devarim 10:12-22, especially 10:17-19:

יִזְכֹּר כִּי, יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם--הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים, וְאֲדֹנֵי הָאֲדָנִים: הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר, וְהַנּוֹרָא, אֲשֶׁר לֹא-יֵשֵׁא פָנָיִם, וְלֹא יִקַּח שַׁחַד. יַחַד עָשָׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם, וְאִלְמָנָה; וְאָהֵב גֵּר, לְתֵת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה. יֵט וְאָהֲבֵתֶם, אֶת-הַגֵּר: כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. כֹּחַ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִירָא, אֲתוֹ תַעֲבֹד; וְבוֹ תִדְבֹק, וּבְשִׁמּוֹ תִשָּׁבַע. כֹּחַ הוּא תְהַלֵּתָּ, וְהוּא אֱלֹהֶיךָ--אֲשֶׁר-עָשָׂה אִתָּךְ, אֶת-הַגְּדֹלָתָּ וְאֶת-הַנּוֹרָאִת הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר רָאוּ, עֵינֶיךָ. כֹּחַ בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, יָרְדוּ אֲבוֹתַי מִצְרַיִם; וְעַתָּה, שָׂמָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, לְרַב.

Note how these psukim relate not only to the story of the Yetziat Mitzraim, but also to its very purpose, for it teaches us that we **serve** God by emulating His behavior - i.e. by bestowing kindness on strangers (as He does).

Note as well, how the final phrase "numerous - like the stars of the heaven" relates back once again to "brit bein ha'btrarim" - as that phrase is first found in God's promise to Avraham at that time (see Breishit 15:5 & context).
וְהָיָה שֵׁם לְגוֹי - מִלְּמַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצַיְנִים שָׁם.

This comment is focuses on our 'ethnic identity' in Egypt. In this context, the word מְצַיְנִים does not imply 'excellence' but rather 'marked' or identified. [Some earlier versions of this drasha have the word מסוימין (like the word סימן - a sign).] In other words, as we grew in number, we also carried a distinct identity. [Chazal point to our keeping of unique customs of language, clothing, and names.] This enabled Am Yisrael to develop a national identity, rather than assimilate.

גָּדוֹל עָצוּם - כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֵד מְאֹד, וַתִּמְלֵא הָאֶרֶץ אֹתָם.

Here we support this statement with psukim from the actual story of the Exodus from Sefer Shmot. Note however how this pasuk uses the key Biblical words of "פרו ורבו" to describe our growth.

Recall how these very same words are used in the context of "brit Milah" (see Breishit 17:1-8) and "brit Sinai" (see Vayikra 26:3-12 in relation to Shmot 6:5-7) in the following quotes from Chumash:

בראשית י"ז

ב וְאַתְּנָה בְרִיתִי, בֵּינִי וּבֵינְךָ; וְאַרְבָּה אוֹתְךָ, בְּמֵאֵד מְאֵד. ג וַיִּפֹּל אֲבָרָם, עַל-פְּנָיו; וַיְדַבֵּר אֶת־
אֱלֹהִים, לְאֹמֶר. ד אֲנִי, הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ... ז וְהִפְרֵתִי אֶתְךָ בְּמֵאֵד מְאֵד, וְנִתְּתִיךָ לְגוֹיִם; וּמְלָכִים,
מִמֶּנּוּ יִצְאוּ. ז וְהִקְמַתִי אֶת-בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ, וּבֵין זֶרְעֶךָ אַחֲרַיִךְ לְדֹרֹתֶם--לְבְרִית עוֹלָם: לְהִיּוֹת לְךָ
לְאֱלֹהִים, וּלְזֶרְעֶךָ אַחֲרַיִךְ.

ויקרא כ"ו

ג אִם-בְּחֻקֹּתַי, תֵּלְכוּ; וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ... ט וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם--וְהִפְרֵתִי אֶתְכֶם, וְהִרְבִּיתִי
אֶתְכֶם; וְהִקְיַמְתִּי אֶת-בְּרִיתִי, אִתְּכֶם... יב וְהִתְהַלַּכְתִּי, בְּתוֹכְכֶם, וְהִיִּיתִי לְכֶם, לְאֱלֹהִים;
וְאַתֶּם, תִּהְיוּ-לִי לְעָם.

שמות ו

ה וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי, אֶת-נְאֻקַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר מִצְרַיִם, מַעֲבִידִים אֹתָם; וְאֶזְכֹּר, אֶת-בְּרִיתִי. ו לָכֵן אָמַר
לְבְנֵי-יִשְׂרָאֵל, אֲנִי יְהוָה, וְהוֹצֵאתִי... וְהַצַּלְתִּי... גְּאֻלְתִּי... ז וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם, וְהִיִּיתִי לְכֶם
לְאֱלֹהִים; וַיְדַעְתֶּם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, הַמוֹצִיא אֶתְכֶם, מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם.

Again, we see how Chumash carefully chooses its words, as it describes the story of the Exodus, to highlight how God is keeping his to His Divine plan, as He had outlined to our forefathers in Sefer Breishit. Note again the key theme of being chosen to serve/represent God : You will be My People, I will be your God.

In the next drasha we will quote from Yechezkel in a rather bizarre manner:

וּרְב - כְּמֵה שְׁנֹאֲמַר: רַבְּבָה כְּצֻמַח הַשָּׂדֶה נִתְּתִיד, וְתִרְבִּי וְתִגְדְּלִי וְתִבְאִי בְּעַדֵי עַדְיִים, שְׂדִים נִכְנוּ
וּשְׁעָרָי צִמַח, וְאֵת עָרַם וְעָרֶיהָ. וְאֶעֱבֵר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶה מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמְיֶךָ, וְאֹמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי, וְאֹמַר לְךָ
בְּדַמְיֶךָ חַיִּי.

This drasha highlights how the the final word in this pasuk "ורב" should be understood a verb, and not an adjective. In other words, they multiplied and became a great nation, and then **continued to multiply!**

Therefore, Chazal bring a proof from a pasuk in Yechezkel (16:6) that both uses this word as a verb and relates to the story of the Exodus. However, if you read the context in that entire chapter of Yechezkel (see/scan 16:1-50), you'll note how critical the Navi is of Am Yisrael - and how this pasuk focuses not only on how good God was to us, but also hints to how unloyal we were to Him. [Note especially 16:49-50, where Yechezkel blames the destruction of Yerushalyaim on our lack of 'social justice' - comparing our behavior to that of Sodom! Hopefully the reader is already aware of the thematic parallels between God's punishment of Sodom & Egypt - and how Am Yisrael was chosen to fix that type of behavior.]

וירעו אתנו המצרים ויענונו, ויתנו עלינו עבדה קשה.

וירעו אתנו המצרים - כמו שנאמר: "

"הָבָה נִתְחַכְמָה לּוֹ פֶּן יִרְבֶּה, וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֶף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ,
וְעָלָה מִן הָאָרֶץ."

Even though this phrase is often translated [understood] as the 'Egyptians were bad to us' - a more exact translation would be 'The Egyptians **made us the bad ones**'. [Otherwise it should have said וירעו לנו המצרים.]

Hence, the pasuk that Chazal quote (Shmot 1:10) is right on the mark, as it describes how the Egyptians rationalized their oppression of the Jews. First, they claimed that Am Yisrael may be planning to join forces with Egypt's enemies

(to form a 'fifth column') and possibly take over their country. To prevent this possible takeover, it was necessary to enslave this 'dangerous people' (see context in 1:7-11, and commentaries of Rashi & Ibn Ezra).

[Note how the pasuk quoted does not explain 'how they were bad to us', rather how 'they made us the bad ones'.]

ויענינו - כמה שנאמר: וישומו עליו שרי מסיים למען ענתו בסבלתם. ויבן ערי מסכנות לפרעה. את פתם ואת רעמסס.

ויתנו עלינו עבדה קשה - כמו שנאמר: ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך.

In these two short drashot, we continue to tell the story of the Exodus by quoting once again from Sefer Shmot (see 1:11-13).

Note however the textual parallels between these psukim and God's original forecast at brit bein ha'tarim :

יג ויאמר לאברהם, ידע תדע כי-גר יהיה זרעך בארץ לא להם, **ועבדים וענו אתם**- ארבע מאות, שנה.

ונצעק אל ה' אלהי אבותינו, וישמע ה' את קלנו, וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו.

ונצעק אל ה' אלהי אבותינו - כמה שנאמר: ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים, ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה.

וישמע ה' את קלנו - כמה שנאמר: וישמע אלהים את נאקתם, ויזכור אלהים את בריתו את אברהם, את יצחק ואת יעקב.

וירא את ענינו - זו פרישות דרך ארץ, כמה שנאמר: וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים.

Once again, we continue telling the story by quoting from Sefer Shmot, but now we skip to the end of chapter 2 where Chumash explains WHY God answered our crying out - because of His commitment to His Covenant with our forefathers (see 2:23-25). In Chumash, note how these three psukim form their own 'parshia' and serve as the segue between the story of our oppression and the story of our redemption. [The story of the burning bush begins in chapter 3.]

ואת עמלנו - אלו הבנים. כמה שנאמר: כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת תחיון.

ז כי-אדם, לעמל יולד; ובני-רשף, וגביהו עוף. יז

To better appreciate why the word עמלנו may relate not only to the birth of children, but also to the question of what is the point of all this hardship of raising children, see Kohelet 5:12 thru 6:7.

ואת לחצנו - זו הדחק, כמה שנאמר: וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אתם.

Here we quote from a key pasuk in God's conversation with Moshe Rabeinu at the burning bush, where He explains why the time has come to fulfill His covenant. (see Shmot 3:9, and its fuller context in 3:6-10). Why specifically this pasuk was chosen, over many others that include the word לחץ - most probably stems from the word צעקה found in both psukim - note & compare:

דברים כ"ו ז ונצעק, אל-יהוה אלהי אבותינו... וירא את-ענינו ואת-עמלנו **ואת-לחצנו**.
שמות ג ט ועתה, הנה **צעקת בני-ישראל באה אלי**; וגם-ראיתי, את-**הלחץ**, אשר מצרים, לחצים אתם.

את-הלחץ אשר מצרים לחצים אתם. The **דוחק** is implicit from the redundancy:

ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה, ובזרע נטויה, ובמרא גדל, ובאותות ובמפתים.

ויוצאנו ה' ממצרים - לא על ידי מלאך, ולא על ידי שרף, ולא על ידי שליח, אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. שנאמר:

וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה, וְהִכִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם וְעַד בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲטַשָּׁה שְׁפָטִים. אֲנִי ה'.

וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה - אֲנִי וְלֹא מִלְאָךְ;
וְהִכִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא שְׂרָף;
וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲטַשָּׁה שְׁפָטִים - אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ;
אֲנִי ה' - אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר.

This opening drasha highlights how God Himself not only took us out of Egypt, but that it was also He who had smitten the first born. The reason why this drasha is necessary may stem from the possible misunderstanding of Shmot 12:23, where Moshe explains to Bnei Yisrael why they must put the blood on their doorposts:

כָּג וְעַבְרַתִּי יְהוָה, לְנִגּוֹף אֶת-מִצְרַיִם, וְרָאָה אֶת-הַדָּם עַל-הַמַּשְׁקוּף, וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת;
וּפָסַח יְהוָה, עַל-הַפֶּתַח, וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית, לְבֵן אֶל-בְּתִיכֶם לְנִגּוֹף.

This may imply that God is protecting [see Rashi on the word פסח] the house, and thus not allow the משחית - who may appear to be an angel - to smite the first born. Instead, this drasha emphatically states that God Himself did everything that evening, and the משחית doesn't refer to an angel, but rather to the destructive process that is taking place in Egypt. [This interpretation of משחית can be supported by a careful reading of Shmot 12:13.]

בְּיַד חֲזָקָה - זוּ הַדְּבָר, כְּמָה שֶׁנֶּאמַר: הִנֵּה יַד ה' הוּיָהּ בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בְּשִׂדְהָ, בְּסוּסִים, בְּחֻמְרִים, בְּגַמְלִים, בְּבָקָר וּבַעֲזָאן, דָּבָר כְּבֵד מְאֹד.

וּבְזֶרַע נְטוּיָה - זוּ הַחֲרֵב, כְּמָה שֶׁנֶּאמַר: וְחָרְבוּ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם.

It's rather interesting why specifically the plagues of דבר וחרב were chosen to be the meaning of these two phrases. After all, the phrases of יד חזקה וזרוע נטויה are so common in Tanach, they could refer to almost anything. I'm pretty sure that Chazal base this drasha on their understanding of the overall framework of the Plagues as introduced first in Shmot 3:18-20 and afterward when Moshe first encounters Pharaoh in Shmot 5:1-3. Let's explain:

When Moshe & Aharon first come to Pharaoh and demand to let Bnei Yisrael take a three day journey to worship God in the desert, they also include a sever warning of what may happen should Pharaoh not allow them:

ג וַיֹּאמְרוּ, אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עֲלֵינוּ; גִּלְכָה נָא דָרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָר, וְנִזְבַּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ--פֶּן-יִפְגְּעוּנוּ, בְּדַבָּר אוֹ בְּחָרֵב.

And that is exactly what happens, Pharaoh says no, and then the plagues come to convince him that if he doesn't allow them to worship, that indeed more and more plagues will afflict Egypt. Therefore דבר וחרב are general terms for the entire set of Plagues.

However, the distinction between them becomes clear when we go back to God's original commandment to Moshe at the burning bush. Note how God not only instructs Moshe to go warn Pharaoh, but He also forecasts that Pharaoh won't be convince by just יד החזקה - instead God will need to bring more plagues. What will convince Pharaoh will be the זרוע נטויה :

יח וְשָׁמְעוּ, לְקוֹלְךָ; וּבֵאתָ אֶתְּהָ וְזָקַנְי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וְאָמַרְתָּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עֲלֵינוּ, וְעַתָּה גִלְכָה-נָא דָרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָר, וְנִזְבַּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ.
יט וְאֲנִי יָדַעְתִּי--כִּי לֹא-יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם, לַהֲלֹךְ: וְלֹא, בְּיַד חֲזָקָה. כ וְשַׁלַּחְתִּי אֶת-יָדִי, וְהִכִּיתִי אֶת-מִצְרַיִם, בְּכָל נִפְלְאוֹתַי, אֲשֶׁר אֲעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ; וְאַחֲרֵי-כֵן, יִשְׁלַח אֶתְכֶם.

What is also interesting is the pasuk that Chazal quote to prove that זרועה נטויה is from the story of how Har ha'Bayit is chosen to become the permanent site where the Bet ha'Mikdash will be built. Note the source pasuk for this drasha in Divrei ha'Yamim Aleph chapter 21, and highlights to show this thematic connection:

טז וַיִּשָּׂא דָוִד אֶת-עֵינָיו, וַיֵּרָא אֶת-מִלְאֲךְ יְהוָה עֹמֵד בֵּין הָאֲרָצִים וּבֵין הַשָּׁמַיִם, וַחֲרָבוֹ שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ, **נְטוּיָה עַל-יְרוּשָׁלַם**; וַיַּפֵּל דָוִד וַחֲזֻקָנִים מִכְּסִים בְּשָׂקִים, עַל-פְּנֵיהֶם...
יח וּמִלְאֲךְ יְהוָה אָמַר אֶל-גָּד, לֵאמֹר לְדָוִד: כִּי יַעֲלֶה דָוִד, לְהַקִּים מִזְבֵּחַ לַיהוָה, בְּגֵרֹן, אֲרֶנָּן הַיְבֵסִי...
כב וַיֹּאמֶר דָוִד אֶל-אֲרֶנָּן, תְּנֶה-לִּי מְקוֹם הַגֵּרֹן, וְאֶבְנֶה-בּוֹ מִזְבֵּחַ, לַיהוָה...
כו וַיִּבֶן שָׁם דָוִד מִזְבֵּחַ לַיהוָה, וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים; וַיִּקְרָא, אֶל-יְהוָה, וַיַּעֲנֵהוּ בְּאֵשׁ מִן-הַשָּׁמַיִם, עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה. **כז** וַיֹּאמֶר יְהוָה לְמִלְאֲךְ, וַיֵּשֶׁב חֲרָבוֹ אֶל-נְדָנָה..
 וַיֹּאמֶר דָוִד--זֶה הוּא, בַּיִת יְהוָה הָאֱלֹהִים; וְזֶה-מִזְבֵּחַ לְעֹלָה, לְיִשְׂרָאֵל

ובמורא גדול - זו גלוי שכניה. כמה שנאמר,

או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באתת ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים ככל אשר עשה לכם ה' אלהיכם במצרים לעיניך:.

Even though the phrase **גלוי שכניה** is usually associated with Matan

Torah - since that is for sure where Bnei Yisrael witnessed God's Divine Presence, for some reason - this drasha claims that it was witnessed during Yetziat Mitzraim as well. However, the proof text the Haggada quotes makes so much more sense when you read its wider context in Sefer Devarim, which is all about Maamad Har Sinai (and Am Yisrael's need to be forever faithful to that covenant).

As we quote those psukim from Moshe Rabeinu's speech in Devarim chapter 4, note the thematic connection between Har Sinai & Yetziat Mitzraim:

ל בַּצַּר לְךָ--וּמִצְאוֹךְ, כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה; בְּאַחֲרִית, הַיָּמִים, וּשְׁבַת עַד-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, וּשְׁמַעַת בְּקִלּוֹ. **לא** כִּי אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ; וְלֹא יִשְׁפַח אֶת-בְּרִית אֲבֹתֶיךָ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם. **לב** כִּי שָׂאֵל-נָא לְיָמִים רַאשֵׁינִים אֲשֶׁר-הָיוּ לְפָנֶיךָ, לְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אֲדָם עַל-הָאָרֶץ, וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם, וְעַד-קִצֵּה הַשָּׁמַיִם: הִנְהִיָּה, כַּדָּבָר הַגְּדוּל הַזֶּה, או, הַנִּשְׁמַע כְּמוֹהוּ. **לג** הַשְּׁמַע עִם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ-הָאֵשׁ, כֹּאֲשֶׁר-שָׁמַעַת אֶת-ה'--וַיַּחֲיֶיךָ. **לד** או הִנְסָה אֱלֹהִים, לְבֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי מִקְרֵב גּוֹי, בְּמִסּוֹת בְּאֵתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבְזֵרוּעַ נְטוּיָה, וּבְמוֹרָאִים גְּדוֹלִים: כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, בְּמִצְרַיִם--לְעֵינֶיךָ.

לה אֶתְּהָהּ הִרְאֵת לְדַעַת, כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים: אִין עוֹד, מִלְּבַדּוֹ. **לו** מִן-הַשָּׁמַיִם הַשְּׁמִיעַךְ אֶת-קִלּוֹ, לְיִסְרֹךְ; וְעַל-הָאָרֶץ, הִרְאֵךְ אֶת-אֲשׁוֹ הַגְּדוֹלָה, וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעַת, מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. **לז** וְתַחַת, כִּי אֶהָב אֶת-אֲבֹתֶיךָ, וַיִּבְחַר בְּזֵרְעוֹ, אַחֲרָיו; וַיּוֹצֵאךְ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל, מִמִּצְרַיִם. **ובאתות -** זֶה הַמִּטָּה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאֵתוֹת.

This quote is also interesting (see Shmot 4:17), as it the last line of the 'burning bush narrative' (note how that parshia concludes with this pasuk). Note as well that the purpose for "mateh" that God gives Moshe is to help convince Bnei Yisrael, that indeed God has come to redeem them (see Moshe's opening question in Shmot 4:1-2).

In this context, the miracles we witness coming out of Egypt, were not only to convince the Egyptians, but also to impress Am Yisrael, to help them become ready to receive the Torah on Har Sinai. [A nice theme for the Seder as well.]

ובמפתים - זֶה הַדָּם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר:

"וְנִתְּתִי מוֹפְתִים בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. דָּם וָאֵשׁ, וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן."

To appreciate the beauty of this drash, one simply need to reads it source text in the Navi Yoel. We quote the entire chapter, noting how this relates specifically to the **future redemption of all Mankind** and not to the Exodus of the past. Note also how it relates to the ability of God's spirit to dwell within even servants and maidservants :

יואל פרק ג

א וְהָיָה אַחֲרֵי-כֵן, אֲשַׁפּוּךְ אֶת-רוּחִי עַל-כָּל-בָּשָׂר, וְנִבְּאוּ, בְּנִיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם; זְקֻנֵיכֶם, חִלְמוֹת יַחְלִמוּן--בְּחֹזְרֵיכֶם, חֲזִינֹת יֵרְאוּ.

ב וְגַם עַל-הָעֶבְדִּים, וְעַל-הַשְּׁפָחוֹת, בְּיָמִים הַהֵמָּה, אֲשַׁפּוּךְ אֶת-רוּחִי.

ג וְנִתְּתִי, מוֹפְתִים, בְּשָׁמַיִם, וּבָאָרֶץ: דָּם וָאֵשׁ, וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן. ד הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה

לְחֹשֶׁךְ, וְהַיָּרֵחַ לְדָם--לְפָנָי בּוֹא יוֹם יְהוָה, הַגָּדוֹל, וְהַנּוֹרָא.

ה וְהָיָה, כֹּל אֲשֶׁר-יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה--יִמְלֹט: כִּי בְהֵר-צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם תִּהְיֶה פְּלִיטָה,

כְּאֲשֶׁר אָמַר יְהוָה, וּבְשָׂרֵי־יָדַיִם, אֲשֶׁר יְהוָה קָרָא.

After re-telling the story of our past - we express our hopes for a better future for all Mankind - as that was the goal of our original redemption from Egypt
A very fitting way to complete the round of drashot on "arami oved avi" -

בברכת גאולה קרובה וחג שמח

מנחם